

УРОК № 12 ДАТА : 29.11.2022

Група 33

Тема: **Словосполучення з прийменником *по*** (*піти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо*).

Мета: (формування компетентностей): предметні (знання учнів про синтаксичні норми; правила утворення словосполучень із прийменником *по*; уміння аналізувати текст; навички грамотного письма); ключові (уміння вчитися: логічне мислення, увага, пам'ять, творчі здібності, старанність і наполегливість; навички самоаналізу своєї роботи; комунікативні: уміння працювати в колективі і парах; інформаційні: навички роботи з текстами, уміння узагальнювати матеріал для презентації; навички роботи з тестами; загальнокультурні: уміння працювати в інтернет-просторі, толерантне ставлення до інших).

Тип уроку: урок засвоєння нового матеріалу.

Матеріали до уроку

Епіграф

Розширювати свої знання можна тільки тоді, коли дивишся прямо в очі власному незнанню (К. Ушинський).

ЗАСВОЄННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

В українській мові прийменник *по* вживають у конструкціях, які вказують

на мету (зі знахідним відмінком після дієслів руху)	<i>пішли по гриби (по воду, по сіль), звернутися по допомогу</i>
---	--

на місце дії (з місцевим відмінком)	<i>по діброві, по саду, по землі</i>
-------------------------------------	--------------------------------------

Увага! Для позначення місця дії прийменники *по* — *в (у)* синонімічні, але відрізняються відтінками значень. Прийменник *в* означає місце здійснення дії, *по* вказує, що дія поширюється на більший простір: *в лісах* — *по лісах*.

на межу (зі знахідним відмінком)	<i>по коліна у воді</i>
----------------------------------	-------------------------

на час (у значенні певного періоду, а також у значенні «після»)	<i>з березня по травень, по обіді</i>
---	---------------------------------------

Увага! Для позначення часу дії прийменники *по* — *в (у)* так само відрізняються відтінками значень: *в (у)* вказує на час дії, події, *по* — означає «після», кінцевий термін завершення дії або регулярну повторюваність дії: *з понеділка по вихідні, по вихідних днях*.

на кількість, міру чогось (зі знахідним відмінком)	<i>по троє в кімнаті, по 25 учнів у класі, по одній цукерці</i>
--	---

на сферу діяльності	<i>по господарству, по службі</i>
---------------------	-----------------------------------

Увага! З прийменником *по* у формі місцевого відмінка вживаються дієслова *знати, пізнати*: *Знати пана по халявах. Птаха пізнають по пір'ю, а людину по мові*.

Надмірне вживання в побутовому мовленні прийменника *по* призводить до утворення ненормативних конструкцій, які слід замінити:

синонімічними прийменниками	безприйменниковими конструкціями
-----------------------------	----------------------------------

<i>по ініціативі</i> — <i>з ініціативи</i>	<i>по понеділках</i> — <i>щопонеділка</i>
--	---

<i>по сусідству</i> — <i>у сусідстві</i>	<i>по пошті</i> — <i>поштою</i>
--	---------------------------------

Дослідження

- Прочитайте словосполучення з прийменником *по*. Зробіть висновок про те, коли вживається прийменник *по*.

«По діброві вітер виє, гуляє по полю...» (Т. Шевченко), пішли у ліс по грибочки, по обіді, по канікулах, по цукерці, по сотні, по господарству, по службі.

- Спробуйте визначити причини порушення синтаксичних норм, причини виникнення відхилень (обговорення).

Прийменник *по* властивий українській мові, коли йдеться про місце дії, мету дії, час, міру, кількість чогось, а також сферу діяльності.

Граматична робота

- Замініть словосполучення з прийменником *по* синонімічними словами або безприйменниковими зворотами.

По ліву сторону, по меншій мірі, по понеділках, по порядку, по пошті, по електронній пошті, по стежині біжить, по цілим дням, униз по річці, по обох сторонах дороги, сам по собі, операції по розвитку, говорити по душах, подорожі по місту, звертатися по телефону.

Редагування словосполучень

- Виправте помилки, пов'язані із закінченням іменників, зробіть висновок про те, з якими відмінками поєднується прийменник *по*.

Рахує по пальцям, читає по складам, мандрує по горам і долинам, б'є по великим барабанам.

Прийменник *по* в сучасній українській мові поєднується з формами знахідного і місцевого відмінків (з формою давального відмінка не вживається):

1) із знахідним відмінком виражає: а) відношення просторової межі: *зайти у воду по коліна, заміряти по канаву*; б) часової межі: *відпочивати по серпень*;

2) з місцевим відмінком виражає: а) місце поширення дії: *іти по дорозі; розкидати по кімнатах*; б) час дії, що відбувається після якоїсь межі: *довідатись по святах (після свят), виїхати по весні, а також протяжність дії; не спить по ночах (ночами) та ін.*

Домашнє завдання:

- Виконайте тестове завдання.

1. Прийменники вжито правильно в словосполученні

А по вихідним дням

Б передати по радіо

В діяти по наказу

Г приємний по смаку

Д у всіх випадках помилки відсутні

1. Усі прийменники пишуться з дефісом у рядку

А (з)над, (по)над, (по)щж, (по)серед

Б (на)прикінці, (в)наслідок, (на)зустріч, (по)біля

В (з)під, (за)для, (уві)сні, (у)слід

Г (з)поза, (з)посеред, (з)поміж, (з)за

Д (по)друге, (по)одному, (до)мене, (тим)часом

4. У якому реченні допущено помилку під час використання прийменників у та в?

А Добре було у вересні та на початку жовтня.

Б Заглядає в шибку казка з сивими очима.

В За вікном в абрикосовому саду щось кричала хазяйка подвір'я.

Г В гору стежка твоя, я спускаюся з гори.

Д У двері хтось злегка постукав.

2. Правильно вжито прийменник у словосполученні

А залік по економіці

Б доглядати за тваринкою

В проживати по адресі

Г звернутися за телефоном

Д називати по імені

5. Знайдіть словосполучення, у якому прийменник ужито неправильно

А увійти до кімнати

Б пройти повз будинок

В виконати по дорученню

Г за життя вченого

Д отримати за рецептом.

6. Знайдіть словосполучення, у якому прийменник ужито правильно

А розпитувати за сина

Б зошит по українській мові

В прийти в школу

Г доводити для відома

Д виконати на прохання.

Фото конспектів прислати на електронну пошту
irinanikolaevna1977@ukr.net